

Sogap (ýa-da «Ilden çyksaň çyk, dinden çykma») / rowaýat

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 янвря, 2025

Sogap (ýa-da "Ilden çyksaň çyk, dinden çykma") / rowaýat SOGAP

Ir döwürde bir obada uly bir dindar adam ýaşapdyr. Toýda-ýasda kethuda bolansoň, obanyň ulusy-kiçisi ony gaty hormatlaýan eken. Ähli dini döp-dessury berjaý edýän hakyky musulman maşgalasy bar eken. Onuň üç ogly, iki gyzy bolupdyr. Körp oglundan başgasyny öýli-işikli edip, oňa-da gelinlik gözlöp, ugruna çykyp ýören eken.

Ýöne dindaryň körpe oglunyň öýlenmek o diýen bir küýünde-de ýok eken. Bir sapar onuň saý-sebäp bilen daş ýurda söwda gitmegi, onuň öýlenmegine ýol açyp duruberipdir. Ol giden ýurdunda tötänleýin örän görmegeý, ýöne dini başga gyza sataşypdyr. Gyzy görenden onuň hak aşygy bolan. Ol gyzyň dilinde gürleşip bilmänsoň, gaty kynçylyk çekipdir. Onda-da üm bilen oňayyny tapyp, oňa söýgüsini her edip, hesip edip beýan edipdir. Gyzyňam daşky sypatyna garap ýigide syny oturyr. Şeýdibem, olar tanşyp, ysnyşypdyrlar. Ýürekleri bir bolansoň, emelini tapyp özara gürleşenler, köplenç bolsa gözler bilen düşünişipdirler. Gysga wagtyň içinde bular biri-birlere mazaly ysnyşypdyrlar. Şeýlelikde, dindar adamynyň körpe ogly sähetli günü ol gyzy öz öýlerine alyp gelipdir.

Körpe oglundan beýle töwekgelçilige garaşmadyk kakasy ilki gatyrganyp, eden işini halamandygyny aýdypdyr. Ýöne oglunyň gulak asman oturanyny görübem, ol gyzy yzyna äkidip gelmegi towakga edipdir. Ogly şonda kakasyndan ötünç sorap, şol gyzdan başga uzyn eteklä öýlenmejegini aýdypdyr. Näderini bilmedik kakasyna ylalaşmaktan başga alaç galmandyr. Ol:

- Eden işiň-ä birgiliräk boldy, oglum, ýöne dini başga bolsa-da Hudaýyň bendesidir. Bu gyza öýlenseň öýlenäý, dinden çykdyň, ýöne ilden bir çykmagyn, oglum – diýenmiş. Ogly şonda:
- Kaka, arkaýyn bol, men dindenem çykan däldirin, ildenem

çykman, ine, özüň görersiň – diýip, jogap berenmiş.

Oglunyň näme üçin beýle jogap berenine ol ýuwaş-ýuwaş düşüniş ugranmyş. Sebäbi ogly gelnini wagtyň geçmegi bilen öz iline goşup ugrapdyr. Ilki bilen-ä oňa ähli däbi, düzgüni düşündiripdir, eşigem edil türkmen gelniniň geýnişindenem artyk geýmäni öwredipdir. Kynçylyk, azap baryny çekibem, oňa arassa gürlemäni-de öwredipdir. Gelin hemmäniň gözüniň alnynda hakyky türkmen gelnine öwrülip oturyberipdir. Soňra bolsa adamsy oňa namaz, aýat, töwir ýaly ähli musulman borçlaryny-da öwredip, doly öz däbine salypdyr. Şeýdip, ol çaga-çugaly hakyky musulman maşgalasynyň ojak eýesi bolupdyr. Bu zatlary gözi bilen gören kakasy dini başga gyzy musulman däbine salyp bilen oglundan razy bolup bu dünýäden ötenmişin.

Dindaryň ogly uly agyr, abraýly maşgala bolup, uzak ýyllar ömür sürenmiş. Onuň öz aýalyndan hiç wagt närazylygy bolmandyr. Ol şeýle bir ýumry-ýumşak maşgala bolanmyş. Onuň özüniň-de aýalyny närazy eden ýeri bolmanmyşyn. Ömrüniň dowamynda öz aýalyny musulman maşgala öwürüp bilenine öz-özünden razy bolanmyş.

Aýlar aýlanyp, ýyllar geçip ol dindaryň oglunyň-da kazasy dolanmyş. Ähli üýşen mähelläniň içinde onuň aýalynyň dady-perýady has zaryn eşidilipdir. Ahy-nalalar bilenem ol adamyny iň soňky ýoluna ugradypdyrlar.

Gonamçylykda ol adamynyň jesedini mazaryna salan wagtlary, obanyň iň uly saýylýan mollasy aýak uçda duran ýerinden mazaryň içine eglup bir seredipdir-de, ýuwaşjadan bir zady yzarlaýan ýaly asmana bakypdyr. Bu ahwalar oňa görünse-de, ýaşuly töweregindäkilere ýagşydan-ýamandan şol wagt dil ýarmandyr.

Gonamçylykdan gaýdyp gelen gölegçiler sea edenden soň, ol molla:

– Siz-ä ol bendäni jaýladym edip gaýtdyňyz, yöne edil mazara goýýan wagtyňyz, perişdeler geldiler-de, ony tabydy bilen göterip, göni uçmaha alyp gitdiler. Çünki, ol bu dünýäde gaty sogap iş etdi. Dini başgany, hakyky musulman däbine saldy. Hudaý onuň bu eden işini gaty hoş gördi, şonuň üçinem, oňa, ýagşylygy buýyrdy – diýipdir-de, merhumyň hatyrasyna dogra

okapdyr. Dindar adamynyň dindar oglunyň Hudaý halap eden işini bendeler-de gaty halanmyş. Ol sogap işlerden, soňra olae ildenem, dindenem çykmany daldigine düşünenler. Şeýtmek bilenem «Ilden çykmaň çyk, dinden çykma» diýen ýaly nakyl ýüze çykanmyş.

Toplan: Sona ILMUHAMMEDOWA. Halk döredijiligi we rowaýatlar